

Research Paper

Spatial Planning for the Economic Development of Coastal Cities with a Focus on Beach and Water Sports Tourism (Case Study: Farahābād, the City of Sāri)

Kerāmatollāh Ziāri ^{1*}, SeyedFāezeh Jalāli Arzefooni ²

1. Professor, Department of Human Geography and Planning, Faculty of Geography, University of Tehran, Tehran, Iran.

2. PhD Student, Department of Human Geography and Planning, Faculty of Geography, University of Tehran, Tehran, Iran.

DOI: 10.22124/gscaj.2026.29821.1346

Received: 2025/ 02/10

Accepted: 2025/ 05/24

Abstract

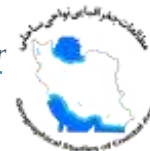
In recent years, sports tourism has emerged as one of the dynamic and appealing branches of the tourism industry, playing an increasingly significant role in shaping travelers' destination choices. Among its various forms, coastal and marine sports have gained considerable popularity, particularly in areas rich in natural marine resources. Their thrilling, recreational, and health-oriented nature has made them highly attractive to a wide range of tourists. Coastal regions and marine shorelines serve as natural settings for such activities, offering substantial potential for economic development and tourist attraction. Mazandaran Province, benefiting from its strategic geographical location and proximity to the Caspian Sea, is considered one of the most promising regions in Iran for the expansion of coastal and marine sports tourism. This potential positions the province as a prime candidate for both domestic and international travel. Accordingly, the present study aimed to identify the key factors influencing the economic development of coastal cities through coastal and marine sports tourism, with a specific focus on the Farahābād region of the city of Sāri. Methodologically, this research was applied in terms of purpose, descriptive-analytical in nature, and inductive in its research approach. To collect the required data, both documentary (library-based) and survey (field-based) methods were employed. The indicators used in this study included economic development and coastal and marine sports tourism, which encompass tourism attractions, infrastructure and facilities, human resources and management, as well as socio-cultural aspects. For data analysis, SPSS statistical software was utilized, employing Pearson correlation tests and multiple regression analysis. In addition, AMOS software was used to perform factor analysis to identify the most significant contributing factors. The findings of the study indicate a significant and positive relationship among the research variables, confirming their mutual influence. Moreover, the results of the standardized factor loadings show that all five identified factors (research variables) have positive and statistically significant coefficients at the 0.05 level. Therefore, each of these factors plays an effective role in the economic development of coastal cities through coastal and marine sports tourism, specifically in the Farahābād region of Sāri.

Keywords: Spatial Planning, Coastal Cities, Sports Tourism, Water Sports, Farahābād, the city of Sāri.

Highlight

- The contribution of coastal and marine sports tourism to the economic and social development of coastal cities.
- The importance of integrated and sustainable management to prevent environmental degradation and reduce livelihood pressures on local communities.
- The significant potential of Mazandaran Province to emerge as a leading hub for coastal and marine sports tourism in northern Iran.

*. Corresponding Author: Zayyari@ut.ac.ir

Extended Abstract

Introduction

One of the tourist attractions that plays a role in destination selection is sports tourism attractions. Among these, coastal areas along open seas are notable examples, offering significant potential for the tourism industry. The sports industry can create new job opportunities by creating demand for sports goods and services and creating attractiveness for gatherings, providing the necessary ground for entrepreneurship development. Therefore, considering that coastal areas are influenced by social and economic factors, they witness a trend towards population growth. This necessitates the development of sports facilities and spaces to maintain and develop a sustainable and healthy city. Iran has the necessary potential to attract sports beach tourism, but due to the weakness of the planning system and the dominance of a physical-functional approach to regional and urban projects, it does not have a suitable position. The development of sports in our country and in Mazandaran province, as one of the influential sectors in the economic, political, cultural, and social domains, requires domestic and foreign investment. Water and coastal sports are no exception to this rule. Iran's narrow coastline, situated between the northern slopes of the Alborz Mountains and the southern coast of the Caspian Sea, is known as one of the most beautiful natural landscapes in Iran. The Farahābād region in Sāri, with its beautiful coastal and aquatic areas, offers attractive coastal and aquatic tourism destinations, making it a popular destination for domestic and international tourism. This region possesses valuable natural resources that can serve as a source of income and development for the local community. The unsustainable development of coastal and aquatic areas poses both a challenge and an important opportunity on the path to sustainable development of cities and coastal areas. Spatial planning towards sustainable management, conservation of resources, and preservation and development of coastal and aquatic spaces are essential. Therefore, conducting research in this field can contribute to the economic growth of the region, create job opportunities, and facilitate improvements in living conditions in the area.

Methodology

The present study was applied in terms of its objective, descriptive-analytical in nature and method, and followed an inductive research approach. Library (documentary) research and field studies were used to collect the necessary data. In the library research method, articles and relevant documents were utilized, while in the fieldwork method, a research tool such as a questionnaire was employed. The indices used in this research included economic and tourism development of coastal and aquatic sports (tourist attractions, facilities and infrastructure, human resources - management, social-cultural aspects). For data analysis of the questionnaire, the statistical software SPSS was used, along with the Pearson correlation test, simultaneous multiple regression analysis, and the AMOS software.

Results and discussion

Regarding the analysis of the t-test results and structural equation modeling, the findings indicated that the indices of management and human resources, infrastructure, social-cultural dimension, and tourist attractions have a significant and positive impact on coastal tourism in the Farahābād area of Sāri. This contributed greatly to sustainable development and the enhancement of the local economy. Therefore, the results of structural equation modeling confirmed the direct and indirect impacts of various indices on the development of coastal tourism. The results showed that the indices of management and human resources had a significant and positive impact on coastal tourism in the Farahābād region of Sāri. This underscores the high importance of efficient management and the presence of specialized human resources in enhancing the quality of tourism services and increasing tourist attraction. Precise planning, continuous training, and the recruitment of skilled personnel could have a positive impact on the development of coastal tourism. The results indicated that suitable infrastructure also has a significant and positive impact on coastal tourism. The presence of adequate and appropriate infrastructure such as hotels, lodges, restaurants, and recreational and welfare facilities can enhance tourists' experience and extend their stay. This, in turn, leads to increased economic revenues and sustainable development of the region. Additionally, the results showed that the social-cultural dimension also has a significant and positive impact on coastal tourism. The development of social and cultural interactions, attracting tourist satisfaction, and promoting indigenous culture are important factors in attracting tourists. A rich and diverse cultural experience can be one of the main attractions for tourists, leading to increased visits and fostering positive relationships between tourists and the local community.

Conclusion

The investigations conducted in this research indicated that the development of coastal and aquatic sports tourism can have a significant impact on the economy of coastal cities. The research results on the Farahābād region in Sāri demonstrated that tourist attractions, infrastructure, human resources and management, as well as social-cultural dimensions, all play an important role in attracting tourists and promoting sustainable development in the

region. Improving and strengthening these factors can enhance the tourist experience and lead to an increase in the number of tourists and their length of stay in the area. Developing accommodation, recreational, and welfare infrastructures such as hotels, lodges, restaurants, and sports facilities can help attract more tourists. Additionally, training and empowering human resources in the field of management and tourism services can play a crucial role in enhancing the quality of services and tourist satisfaction. The social-cultural dimension also plays an important role in the development of sports tourism. Promoting local culture, ensuring tourist satisfaction, and fostering positive interactions between tourists and the local community can contribute to the sustainable development of tourism and the enhancement of the local economy. Cultural and artistic programs, introducing local culture and traditions to tourists, and creating interactive spaces can provide a unique and enriching experience for tourists. Therefore, it should be noted that sports tourism attractions, such as the blue shores of the Caspian Sea, have significant potential in the tourism industry.

Funding

There is no funding support.

Authors' Contribution

Authors contributed equally to the conceptualization and writing of the article. All of the authors approved the content of the manuscript and agreed on all aspects of the work.

Conflict of Interest

Authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments

We are grateful to all the persons for scientific consulting in this paper.

Citation:

Ziāri, K, Jalāli Arzefooni, S. F. (2026). Spatial Planning for the Economic Development of Coastal Cities with a Focus on Beach and Water Sports Tourism (Case Study: Farahābād, the City of Sāri). *Geographical Studies of Coastal Areas Journal*, 7(2), pp. 53-68. DOI: 10.22124/gscaj.2026.29821.1346

Copyrights:

Copyright for this article is retained by the author(s), with publication rights granted to *Geographical studies of Coastal Areas Journal*. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

برنامه‌ریزی فضایی توسعه اقتصاد شهرهای دریامحور با رویکرد گردشگری ورزش‌های ساحلی و آبی (مورد مطالعه: فرح آباد ساری)

کرامت الله زیاری^{۱*}، سیده فائزه جلالی ارزفونی^۲

۱. استاد، گروه جغرافیای انسانی و برنامه‌ریزی، دانشکده جغرافیا، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

۲. دانشجوی دکتری، گروه جغرافیای انسانی و برنامه‌ریزی، دانشکده جغرافیا، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

doi DOI: 10.22124/gscj.2026.29821.1346

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۳/۱۱/۲۲

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۴/۰۳/۰۳

چکیده

در سال‌های اخیر، گردشگری ورزشی به‌عنوان یکی از شاخه‌های نوین و جذاب صنعت توریسم، نقش فزاینده‌ای در انتخاب مقاصد گردشگری ایفا کرده است. در این میان، ورزش‌های ساحلی و آبی به‌ویژه در نواحی برخوردار از منابع طبیعی دریایی، به‌دلیل ماهیت هیجانی، تفریحی و سلامت‌محور خود، مورد استقبال فزاینده گردشگران قرار گرفته‌اند. سواحل آبی دریاها به‌عنوان بستر طبیعی این نوع گردشگری، از ظرفیت بالایی در توسعه اقتصادی و جذب گردشگر برخوردارند. استان مازندران، با بهره‌مندی از موقعیت جغرافیایی ممتاز و مجاورت با دریای خزر، یکی از مستعدترین مناطق کشور برای توسعه گردشگری ورزش‌های ساحلی و آبی به‌شمار می‌رود؛ به‌گونه‌ای که می‌تواند در اولویت انتخاب مقاصد سفر گردشگران داخلی و خارجی قرار گیرد. از این‌رو هدف پژوهش حاضر شناسایی عوامل مؤثر بر توسعه اقتصاد شهرهای دریامحور با رویکرد گردشگری ورزش‌های ساحلی و آبی در منطقه فرح‌آباد ساری است. پژوهش حاضر به لحاظ هدف، کاربردی و از نظر ماهیت و روش، از نوع تحقیقات توصیفی-تحلیلی و به لحاظ رویکرد پژوهش، استقرایی است. برای جمع‌آوری اطلاعات لازم، از دو روش اسنادی (کتابخانه‌ای) و پیمایشی (میدانی) استفاده شده است. شاخص‌های مورد استفاده در این پژوهش شامل: توسعه اقتصادی و گردشگری ورزش‌های ساحلی و آبی (جاذبه‌های گردشگری، امکانات و زیر ساخت‌ها، نیروی انسانی-مدیریت، اجتماعی-فرهنگی) است. جهت تجزیه و تحلیل داده‌های پرسش‌نامه از نرم‌افزار آماری SPSS و از آزمون‌های همبستگی پیرسون، رگرسیون چندگانه و از نرم‌افزار آموس جهت شناسایی مهم‌ترین عوامل از تحلیل عاملی استفاده شده است. نتایج پژوهش حاکی از آن است که میان متغیرهای پژوهش، رابطه معنادار و مثبتی وجود دارد و این متغیرها بر یکدیگر اثرگذار هستند. همچنین نتایج تحلیل استاندارد بارهای عاملی مؤثر در توسعه اقتصاد شهرهای دریامحور با رویکرد گردشگری ورزش‌های ساحلی و آبی نشان داد که ضرایب عاملی ۵ عامل (متغیرهای پژوهش)، مثبت بوده و در سطح معناداری ۰/۰۵ تأیید شده است؛ بنابراین تمامی عامل‌ها نقش اثرگذاری در توسعه اقتصاد شهرهای دریامحور با رویکرد گردشگری ورزش‌های ساحلی و آبی فرح‌آباد ساری دارند.

واژگان کلیدی: برنامه‌ریزی فضایی، شهرهای دریامحور، گردشگری ورزش، ورزش‌های آبی، فرح‌آباد ساری.

نکات برجسته:

- نقش گردشگری ورزش‌های ساحلی و آبی در توسعه اقتصادی و اجتماعی شهرهای ساحلی.
- لزوم مدیریت اصولی برای پیشگیری از آسیب‌های زیست‌محیطی و فشار معیشتی بر جوامع محلی.
- ظرفیت بالای استان مازندران برای تبدیل شدن به قطب گردشگری ورزش‌های آبی و ساحلی.

۱. مقدمه

امروزه صنعت گردشگری به عنوان پیشران اقتصادی (آریان کیا، ۱۴۰۲: ۲۲۰)، و یکی از مهم ترین و پویاترین فعالیت ها در جهان مطرح است، به طوری که شمار گردشگران و میزان اشتغال زایی آن در سطح جهانی پیوسته روبه افزایش است (حسینیان، ۱۴۰۱: ۱). یکی از جاذبه های گردشگری که بر انتخاب مقاصد گردشگری نقش دارد جاذبه های گردشگری ورزشی است (سایبانی و همکاران، ۱۴۰۱: ۱۸). که از جمله این جاذبه ها و مقاصد می توان به سواحل آبی دریا های آزاد اشاره کرد که ظرفیت بالایی در صنعت توریسم دارد (Higham & Hinch, 2018).

نوارهای ساحلی به عنوان یکی از مناطق راهبردیو مهم هر کشور محسوب می شوند. از طرف دیگر، همجواری آب و خشکی منشأ شکل گیری اجتماعات بشری بوده است. این شهرها (شهرهای ساحلی و بندری) به علت تمرکز فعالیتی و پویایی اقتصادی، یکی از سکونتگاه های مهم کشورهای مجاور دریا بوده اند (ادیبی و ایلانلو، ۱۳۹۹: ۹۰)؛ به طوری که در اغلب موارد، شهرنشینی و رشد سریع جمعیت را در سرتاسر جهان تجربه می کنند (Zhang et al, 2020؛ Pittman et al, 2019). مناطق ساحلی یکی از پربارترین و پویاترین منابع اکولوژیکی و بستر فعالیت های عظیم اقتصادی و اجتماعی در جهان به شمار می رود. کشورهایی که توسعه پایدار سواحل را در رأس سیاست های خود قرار داده اند، توانسته اند رشد اقتصادی بالایی را در این مناطق و در کل کشور تجربه کنند (تابش و همکاران، ۱۳۹۸: ۴۴). از این رو در مقایسه با شهرهای عمومی داخلی، توسعه پایدار شهرهای ساحلی ویژگی خاص خود را دارند که تحت رقابت دوگانه رقابت داخلی و بین المللی قرار دارند (Kong & Liu, 2021).

کشورهایی می توانند از نظر اقتصادی قوی و موفق گردند که نوآوری و کارآفرینی را رونق بخشند (عاشوری و همکاران، ۱۴۰۱: ۱۸۵). صنعت ورزش می تواند فرصت های شغلی جدیدی را از طریق ایجاد تقاضا برای کالا و خدمات ورزشی و ایجاد جذابیت برای اجتماعات به وجود آورد که زمینه لازم را برای توسعه کارآفرینی فراهم می سازد (سلیمی و همکاران، ۱۴۰۲: ۶۳). از این رو باتوجه به آنکه مناطق ساحلی تحت تأثیر عوامل اجتماعی و اقتصادی روند رو به رشد جمعیتی را شاهد هستند. این امر مستلزم توسعه اماکن و فضاهای ورزشی جهت حفظ و توسعه یک شهر پایدار و سالم می باشد (زیاری و رضوی، ۱۴۰۲: ۱).

ایران از پتانسیل لازم برای جذب گردشگر ورزش های آبی-ساحلی برخوردار است (عابدی و همکاران، ۱۴۰۰: ۲۰۴)، ولی به دلیل ضعف نظام برنامه ریزی و حاکمیت نگاه کالبدی- کارکردی برای طرح های منطقه ای و شهری (آریان کیا و همکاران، ۱۴۰۲: ۱۲۲)، دارای جایگاه مناسبی نیست؛ لذا با به کارگیری مدیریت یکپارچه نواحی ساحلی با رویکرد حکمروایی خوب می تواند موجب مشارکت سه نهاد دولت، جامعه مدنی و بخش خصوصی در جهت توسعه اقتصادی نواحی ساحلی شده و ساکنین و محیط طبیعی ناحیه ساحلی را به طور هم زمان منتفع کند (پوراحمد و همکاران، ۱۴۰۲: ۲۵۹). توسعه ورزش کشور و استان مازندران به عنوان یکی از بخش های تأثیرگذار در حوزه های اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و اجتماعی به سرمایه گذاری داخلی و خارجی نیاز دارد و ورزش های آبی و ساحلی نیز از این قاعده مستثنی نیست (رحمانی و دوستی، ۱۴۰۰: ۳۶). ساحلی باریکه ایران در منطقه مابین دامنه های شمالی البرز و ساحل جنوبی خزر، به عنوان یکی از زیباترین چشم اندازهای طبیعی ایران شناخته می شود. این ساحل، با طول ۷۴۰ کیلومتر که حدود ۳۳۸ کیلومتر آن به استان مازندران تعلق دارد، از بهترین بخش های ساحلی این منطقه است. به دلیل موقعیت جغرافیایی استان مازندران و وجود دریای خزر، گردشگری ورزش های آبی به عنوان گزینه اول سفر به این استان و شهرهای ساحلی آن محسوب می شود (درویشی و همکاران، ۱۳۹۸: ۱۳).

منطقه فرح آباد ساری با بهره مندی از سواحل زیبا، منابع آبی ارزشمند و جاذبه های متنوع گردشگری، به عنوان یکی از مقاصد محبوب گردشگری داخلی و خارجی شناخته می شود. این منطقه با دارا بودن ظرفیت های طبیعی منحصر به فرد، می تواند زمینه ساز اشتغال زایی، افزایش درآمد و توسعه پایدار برای جامعه محلی باشد. با این حال، روند توسعه ناپایدار در نواحی ساحلی و آبی، ضمن ایجاد چالش هایی جدی، فرصتی برای بازنگری در شیوه های برنامه ریزی و بهره برداری محسوب می شود. از این رو، ضرورت برنامه ریزی فضایی با رویکردی جامع و پایدار، در راستای حفاظت از منابع طبیعی و ارتقای کیفیت فضاهای ساحلی و آبی، بیش از پیش احساس می شود. این رویکرد می تواند زمینه ساز تعادل میان توسعه گردشگری و حفظ محیط زیست در منطقه فرح آباد باشد؛ بنابراین، انجام پژوهش در این زمینه می تواند به رشد اقتصادی منطقه و ایجاد فرصت های شغلی کمک کند و بهبود شرایط زندگی در منطقه را تسهیل کند. از این رو هدف مطالعه حاضر، بررسی و تحلیل برنامه ریزی فضایی برای توسعه اقتصاد شهرهای دریامحور با تأکید بر گردشگری و ورزش های ساحلی و آبی، به منظور بهبود شرایط اقتصادی و فرهنگی و

افزایش جذابیت شهری در منطقه فرح‌آباد ساری است. در راستای هدف پژوهش و باتوجه به ماهیت مطالعه حاضر، سؤال اصلی پژوهش این است که عوامل کلیدی مؤثر بر توسعه اقتصادی از دیدگاه گردشگری ورزش‌های ساحلی و آبی در منطقه فرح‌آباد ساری کدام‌اند؟

۲. مبانی نظری

شهرهای ساحلی و گردشگری ساحلی: امروزه سواحل از جمله نواحی هستند که گردشگران زیادی را به خود جلب می‌نمایند (زیاری و همکاران، ۱۳۹۹: ۱۹۰). مقاصد ساحلی و دریایی فعالیت‌های گسترده‌ای را برای گردشگران ارائه می‌دهند، مانند بازدید از جوامع محلی، ورزش‌های آبی، مشاهده گیاهان و جانوران دریایی، اکوتوریسم و غذاهای محلی (Rosen & Merino, 2021). از این رو با توسعه سریع صنعت گردشگری، شهرهای ساحلی نیز به تدریج در حال تبدیل شدن به ستون فقرات صنعت گردشگری با مزایای منحصر به فرد منابع، شرایط موقعیت مکانی برتر و محیط زیست محیطی عالی هستند. هر یک از اجزای منابع گردشگری ورزشی ساحلی دارای ارزش و اهمیت مهمی برای بهره‌برداری و توسعه منابع ورزشی بوده و نقش‌ها و کارکردهای متفاوتی در گردشگری ورزشی ایفا می‌کنند (Wei & Zhao, 2020). به‌طورمشابه، گردشگری ساحلی شامل مجموعه‌ای وسیع از فعالیت‌ها می‌شود، مانند ورزش‌ها، اقامت‌های بهداشتی، مشاهده طبیعت و حیات وحش، و فعالیت‌های داوطلبانه و آموزش (Orams & Lueck, 2016). محبوبیت گردشگری آبی و ساحلی به‌طورپیوسته در حال افزایش است (Skaržauskienė et al, 2022: ۶۵۲). و شامل یک طیف گسترده‌ای از فعالیت‌ها است (Honey & Krantz, 2007; Diakomihalis, 2007). از این رو قرن بیست و یکم عصر تجربه اقتصاد و اقیانوس است که فرصت‌ها و چالش‌های جدیدی را به گردشگری دریایی می‌دهد. صنعت ورزش به یکی از امیدوارکننده‌ترین صنایع در قرن بیست و یکم تبدیل شده است (Yang et al, 2020). بنابراین اینکه چگونه شهرهای ساحلی منابع و مزایای موقعیت مکانی خود را برای توسعه محصولات گردشگری منحصر به فرد ترکیب می‌کنند، به یک مشکل فوری تبدیل شده است که باید حل شود.

گردشگری ورزشی: گردشگری ورزشی یک محصول گردشگری نوظهور است (Zuo et al, 2021). که بخش مهمی از درآمد این بخش در سطح جهانی را به خود اختصاص می‌دهد (González-García et al, 2022). گردشگری ورزشی یک بخش درحال‌رشد سریع از گردشگری است که منظره‌های جدیدی ارائه می‌دهد و نقشی را در تغییر رفتار مسافران به‌سوی زندگی فعال ایفا می‌کند که از آن به‌عنوان یک انگیزه برای مقصدهای پایدار استفاده می‌شود (Morfoulaki et al, 2023). و به‌عنوان محصول ادغام ورزش اوقات فراغت و گردشگری به‌عنوان توسعه گردشگری تبدیل شده است (Liu et al, 2020). گردشگری ورزشی سفری است که به‌دلیلغیرتجاری به‌صورت رسمی یا غیررسمی و بر پایه تفریح یا تماشای ورزش، تشویق ورزشکاران، حضور در رویدادهای ورزشی یا تفریحی، به‌صورت کوتاه‌مدت یا تعریف شده در داخل یا خارج کشور صورت می‌گیرد. از طرفی گردشگر ورزشی بازدیدکننده موقتی تعریف شده است که حداقل ۲۴ ساعت در محل رویداد اقامت کند و هدف اصلی او شرکت در رویداد ورزشی است (گلستانی و زیارتی، ۱۴۰۱: ۱).

۳. پیشینه پژوهش

در ارتباط با موضوع پژوهش حاضر تحقیقات بسیاری در داخل و خارج از کشور انجام شده است که به‌صورت اختصار به مواردی از این پژوهش‌ها اشاره می‌شود.

نتایج پژوهش سایبانی و همکاران (۱۴۰۰)، تحت‌عنوان «شناسایی عوامل مؤثر در مدیریت توسعه گردشگری ورزشی با رویکرد ورزش‌های ساحلی در استان هرمزگان» نشان داد که معیارهای (۱) اقتصادی-بازاریابی، (۲) تأسیسات زیربنایی، (۳) روابط عمومی و تبلیغات، (۴) اجتماعی-فرهنگی، (۵) سیاسی-امنیتی و (۶) مدیریتی به ترتیب بیشترین اهمیت را در توسعه گردشگری ورزش‌های ساحلی در استان هرمزگان دارد. نتایج پژوهش عابدی و همکاران (۱۴۰۰)، تحت‌عنوان «شناسایی موانع توسعه گردشگری ورزش‌های آبی-ساحلی در ایران» نشان می‌دهد که از میان موانع توسعه گردشگری بُعد زیرساخت از بیشترین اهمیت برخوردار است. با حذف موانعی مانند ساخت‌وساز بی‌رویه در حریم دریا، عدم تفکیک محل استراحت و

قایق‌رانی و شنا و همچنین تجهیزات ناکافی ناجیان زمینه توسعه گردشگری ورزش‌های آبی فراهم می‌شود؛ همچنین برگزاری جشنواره‌ها و مسابقات ورزش‌های آبی - ساحلی راهکارهای جدیدی در جهت توسعه گردشگری هستند. نتایج پژوهش رضائی و همکاران (۱۴۰۱)، تحت‌عنوان «بررسی تأثیرات گردشگری ورزشی در اقتصاد شهر چابهار» نشان داد که توسعه اقتصادی شهر چابهار در گرو سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی در جهت توسعه این بندر اقیانوسی می‌باشد. برنامه‌ریزی در جهت قانون گذاری و ارائه تخفیفات مالیاتی مربوط به فعالیت‌های اقتصادی در مناطق آزاد در جهت پیشبرد همکاری‌ها و افزایش تقاضا در جهت سرمایه‌گذاری و توسعه اقتصادی ضروری به نظر می‌رسد. نتایج پژوهش زیاری و رضوی (۱۴۰۲)، تحت‌عنوان «بررسی توسعه منطقه‌ای دریامحور با تأکید بر توسعه فضاها و اماکن ورزشی شهر بندر انزلی» نشان داد که سرانه ورزشی شهرستان بندر انزلی نسبت به سرانه ورزشی جهانی و سرانه کشوری کم بوده و با توجه به ظرفیت شهرستان بندر انزلی نیاز به پیشرفت دارد.

نتایج پژوهش تین و همکاران^{۱۶} (۲۰۲۱)، تحت‌عنوان «بررسی توسعه گردشگری در استان‌های ساحلی جنوبی ویتنام» نشان می‌دهد که استان بین‌توان در ویتنام یکی از مقاصد گردشگری برجسته است و نقش مهمی در توسعه اقتصادی، اجتماعی و محلی این کشور ایفا می‌کند. همچنین نتایج نشان می‌دهد که عوامل مختلفی مانند منابع طبیعی، فرهنگ و جاذبه‌های گردشگری، سیاست‌های حمایتی دولتی و توسعه زیرساخت‌های گردشگری تأثیر قابل توجهی بر توسعه گردشگری این استان دارند. نتایج پژوهش ویدیا نینگسیه و همکاران^{۱۷} (۲۰۲۳)، تحت‌عنوان «گردشگری ورزشی، توسعه منطقه‌ای و تاب‌آوری شهری: تمرکز بر توسعه اقتصادی منطقه‌ای در ناحیه دریاچه توبا، سوماترای شمالی، اندونزی»، نشان می‌دهد که برگزاری رویداد قایق‌های پاوربوت F1 در منطقه دریاچه توبا، اندونزی، منجر به افزایش توسعه اقتصادی منطقه شده است. همچنین نتایج نشان می‌دهد که برای دستیابی به توسعه منطقه‌ای پایدار، باید در برنامه‌ریزی رویدادهای گردشگری ورزشی، به جنبه‌های اقتصادی، اجتماعی-فرهنگی و محیط زیستی توجه ویژه‌ای داشت. نتایج پژوهش آقداش^{۱۸} (۲۰۲۳)، تحت‌عنوان «بررسی اتحادهای راهبردی برای توسعه محصولات گردشگری ورزشی در ایستگاه‌های دریایی پرتغال» نشان می‌دهد که فرآیند تصمیم‌گیری بیشترین موارد توسط اکثر شرکای شورای ایستگاه‌های ناوگان دریایی انجام می‌شود، اما دینامیک‌ها در ایستگاه‌های ناوگان دریایی متفاوت است. نتایج پژوهش مرفولکی و همکاران^{۱۹} (۲۰۲۳)، تحت‌عنوان «بررسی گردشگری ورزشی به‌عنوان نیروی محرکه برای پایداری مقاصد» نشان می‌دهد که گردشگری ورزشی به‌عنوان یکی از بخش‌های در حال رشد صنعت گردشگری، می‌تواند نقش مؤثری در تغییر رفتار مسافران به سوی سبک زندگی فعال و همچنین تقویت توسعه پایدار مقاصد گردشگری ایفا کند. همچنین نتایج بیانگر آن است که گردشگری ورزشی می‌تواند به ساخت هویتی منحصر به فرد و هماهنگ با اهداف پایداری کمک کند. نتایج پژوهش لورت و همکاران^{۲۰} (۲۰۲۳)، تحت‌عنوان «بررسی رابطه بین ورزش‌های آبی بدون موتور و سلامت روانی و روان‌شناختی افراد» نشان می‌دهد که انجام ورزش‌های آبی بدون موتور در دریا نتایج مثبتی برای سلامت فیزیکی و روانی افراد دارد. زمانی که این ورزش‌ها در مناطق حفاظت‌شده انجام می‌شوند، ممکن است به‌عنوان یک ابزار مؤثر برای بهبود و بهداشت، و همچنین به‌عنوان یک استراتژی پیشگیرانه و توانبخشی در جوامع معرفی شوند.

۱.۳. روش پژوهش

پژوهش حاضر به لحاظ هدف، کاربردی و از نظر ماهیت و روش، از نوع تحقیقات توصیفی-تحلیلی و به لحاظ رویکرد پژوهش، استقرایی است. که در راستای مبانی برنامه‌ریزی فضایی با رویکرد اکتشافی و تحلیلی با به‌کارگیری مدل‌های کمی به شناسایی عوامل مؤثر بر توسعه اقتصاد شهرهای دریامحور با رویکرد گردشگری ورزش‌های ساحلی و آبی در منطقه فرح‌آباد ساری انجام گرفته است. برای جمع‌آوری اطلاعات لازم، از دو روش اسنادی (کتابخانه‌ای) و پیمایشی (میدانی) استفاده شده است. در روش کتابخانه‌ای، از مقالات، اسناد مربوطه و در روش میدانی نیز، از ابزار پژوهشی پرسش‌نامه استفاده شده است. به‌طور کلی، ۲۰۰ پرسش‌نامه به‌عنوان نمونه بین افراد و کارشناسان مربوطه توزیع شده است تا داده‌های مورد نیاز برای پژوهش جمع‌آوری

16 . Tien et al

17 . Widianingsih et al

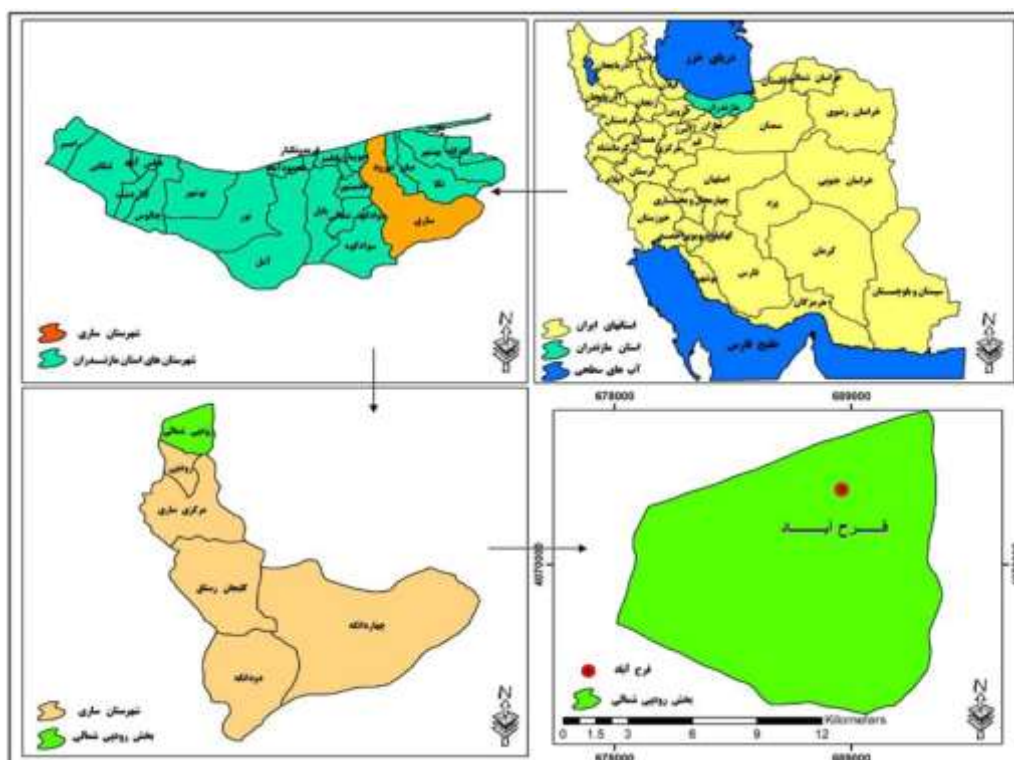
18 . Aghdash

19 . Morfoulaki et al

20 . Lloret et al

شود. به منظور بررسی روایی پرسش‌نامه، از نظرات کارشناسان و صاحب‌نظران مربوطه در خصوص نوع و وضوح سؤالات پرسش‌نامه؛ استفاده شده است. پایایی پرسش‌نامه نیز با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ مورد سنجش قرار گرفت که مقدار آن ۰/۸۱ به دست آمد که این میزان نشان‌دهنده پایایی قابل قبول ابزار پژوهش و اعتبار مناسب پرسش‌نامه در سنجش متغیرهای مورد نظر است. شاخص‌های مورد استفاده در این پژوهش شامل: توسعه اقتصادی و گردشگری ورزش‌های ساحلی و آبی (جاذبه‌های گردشگری، امکانات و زیر ساخت‌ها، نیروی انسانی - مدیریت، اجتماعی - فرهنگی) است. جهت تجزیه و تحلیل داده‌های پرسش‌نامه از نرم‌افزار آماری SPSS و از آزمون همبستگی پیرسون اقدام جهت بررسی وجود یا نبود رابطه بین متغیرها، از آزمون رگرسیون چندگانه به روش هم‌زمان جهت بررسی همبستگی چندگانه بین متغیرهای پیش‌بین و متغیر ملاک و از نرم‌افزار اموس جهت شناسایی مهم‌ترین عوامل از تحلیل عاملی تأییدی مرتبه دوم استفاده شده است.

شهر ساری، مرکز استان مازندران و شهرستان ساری است که به دلیل نزدیکی به تهران و قرار گرفتن در مسیر ارتباطی خراسان رضوی، موقعیت ویژه‌ای دارد. این شهر در جنوب دریای مازندران و در منطقه جلگه‌ای و به نسبت مسطح شهرستان ساری قرار گرفته است. و تنها قسمت‌های جنوبی و جنوب غربی آن به کوه‌ها و تپه ماهورهای کم ارتفاع منتهی می‌شود (کلانتری و نظری، ۱۴۰۲: ۲۴). شهر ساری در طول شرقی جغرافیایی ۵۳ درجه و ۱ دقیقه تا ۵۳ درجه و ۷ دقیقه و عرض شمالی بین ۳۶ درجه و ۳۰ دقیقه تا ۳۶ درجه و ۳۷ دقیقه جغرافیایی با ارتفاع متوسط حدود ۴۰ متر از سطح دریای آزاد واقع شده است (غلامی و همکاران، ۱۴۰۲: ۱). این شهر از سمت شرق فاصله حدود ۱۰ کیلومتر به شهر سورک و شمال خاوری به فاصله حدود ۲۵ کیلومتر به نکا و از شمال به فاصله ۲۷ کیلومتر به دریای مازندران و از غرب به فاصله ۱۰ کیلومتر به قائم‌شهر و از جنوب به فاصله ۳۰ کیلومتر به سد شهید رجایی (سلیمان تنگه) و کیاسر محدود شده است (رورده و همکاران، ۱۴۰۳: ۲۲۳).

شکل ۱. نقشه موقعیت منطقه فرح‌آباد در شهر ساری و نظام تقسیمات سیاسی استان مازندران

(منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۴)

۴. یافته‌های پژوهش و بحث

۴.۱. شاخص‌های توصیفی پژوهش

در ابتدای بخش تجزیه و تحلیل داده‌ها، اطلاعات شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش شامل میانگین، انحراف استاندارد

آورده شده است که نتایج آن در جدول شماره (۱)، به شرح زیر آمده است:

جدول ۱. شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

شاخص‌ها	متغیرها	مؤلفه‌ها	تعداد
گردشگری ورزش‌های ساحلی و آبی	جاذبه‌های گردشگری	قدمت تاریخی شهر ساری	۲۰۰
		حضور گردشگران در تمامی ایام سال	۲۰۰
		محیط زیست و هوای مطلوب	۲۰۰
		برخورداری از جاذبه‌های گردشگری متنوع	۲۰۰
		شیب مناسب ساحل	۲۰۰
	امکانات و زیرساخت‌ها	وجود اسکله و شهرک‌های گردشگری	۲۰۰
		نزدیکی به دریا، ساحل و جنگل	۲۰۰
		ورزش‌های بومی و سنتی	۲۰۰
		دسترسی به مراکز تجاری و خرید	۲۰۰
		دسترسی به هتل‌ها و اقامتگاه‌های مناسب	۲۰۰
گردشگری ورزش‌های ساحلی و آبی	نیروی انسانی-مدیریت	دسترسی به مراکز درمانی و بیمارستانی	۲۰۰
		وجود آکادمی‌های ورزشی	۲۰۰
		وجود بخش خصوصی فعال	۲۰۰
		وجود افراد متخصص و مربیان در حوزه ورزش‌های آبی و ساحلی	۲۰۰
		وجود دانش‌آموختگان علوم ورزشی و بهره‌گیری از دانش آنها	۲۰۰
	اجتماعی-فرهنگی	حضور پیشکسوتان و افراد با تجربه	۲۰۰
		وجود امدادگران و ناجیان غریق	۲۰۰
		رفتار مناسب با گردشگران	۲۰۰
		جلب رضایت گردشگران	۲۰۰
		توسعه فرهنگ بومی	۲۰۰
گردشگری ورزش‌های ساحلی و آبی	توسعه اقتصادی	تأمین نیازهای فرهنگی گردشگران	۲۰۰
		حفظ هویت محلی	۲۰۰
		بهبود و ارتقا وضعیت اقتصادی و کیفیت زندگی	۲۰۰

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۴

طبق نتایج به دست آمده از جدول شماره (۱)، در ارتباط با شاخص گردشگری ورزش‌های ساحلی و آبی متغیر جاذبه‌های گردشگری بیشترین میانگین متعلق به مؤلفه نزدیکی به دریا، ساحل و جنگل (۱۱/۴۲) و کمترین میانگین متعلق به مؤلفه محیط زیست و هوای مطلوب (۶/۲۷)؛ در متغیر امکانات و زیرساخت‌ها بیشترین میانگین متعلق به مؤلفه دسترسی به هتل‌ها و اقامتگاه‌های مناسب (۱۳/۴۲)، و کمترین میانگین متعلق به دسترسی به مراکز تجاری و خرید (۸/۹۶)؛ در متغیر نیروی انسانی و مدیریت بیشترین میانگین متعلق به مؤلفه وجود افراد متخصص و مربیان در حوزه ورزش‌های آبی و ساحلی (۱۳/۲۸)، و کمترین میانگین متعلق به مؤلفه وجود امدادگران و ناجیان غریق (۷/۵۶)؛ و در متغیر اجتماعی-فرهنگی بیشترین میانگین متعلق به مؤلفه جلب رضایت گردشگران (۱۰/۷۶)، و کمترین میانگین متعلق به مؤلفه توسعه فرهنگ بومی (۶/۱۴) بوده است.

۲.۴. همبستگی بین متغیرهای پژوهش

به منظور ارائه تصویر روشنی از ارتباط میان متغیرهای پژوهش با استفاده از آزمون همبستگی پیرسون اقدام به بررسی وجود یا نبود رابطه بین متغیرهای پژوهش شده است. نتایج حاصل از آزمون پیرسون در جدول (۲)، ارائه شده است.

جدول ۲. ماترس همبستگی بین متغیرهای پژوهش

توسعه اقتصادی	اجتماعی-فرهنگی	نیروی انسانی-مدیریت	امکانات و زیرساخت‌ها	جاذبه‌های گردشگری	مؤلفه‌ها
				۱	جاذبه‌های گردشگری
			۱	۰/۲۸/**	امکانات و زیرساخت‌ها
		۱	۰/۲۴/**	۰/۱۳/**	نیروی انسانی-مدیریت
	۱	۰/۲۲/**	۰/۱۹/**	۰/۳۶/**	اجتماعی-فرهنگی
۱	۰/۰۵/**	۰/۱۴/**	۰/۲۷/**	۰/۱۱/**	توسعه اقتصادی

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۴

بر اساس یافته‌های جدول شماره (۲)، بین تمامی مؤلفه‌های پژوهش، رابطه‌ای مثبت و معنادار وجود دارد. این بدان معناست که افزایش یا بهبود هر یک از این مؤلفه‌ها، به احتمال قوی با افزایش مؤلفه‌های دیگر همراه خواهد بود. در این میان، بالاترین میزان همبستگی مشاهده شده بین جاذبه‌های گردشگری و امکانات و زیرساخت‌ها ($r = 0.28$) است. این همبستگی نسبتاً بالا نشان می‌دهد که هرچه زیرساخت‌های خدماتی و اقامتی در یک منطقه توسعه یابند، ظرفیت بهره‌برداری از جاذبه‌های گردشگری نیز به همان میزان افزایش خواهد یافت و بالعکس. همچنین، همبستگی معناداری بین امکانات و زیرساخت‌ها و نیروی انسانی-مدیریت ($r = 0.24$) وجود دارد که گویای آن است که توسعه زیرساخت‌های فیزیکی با حضور و مدیریت نیروی انسانی متخصص همراه بوده و این دو عامل مکمل یکدیگر در فرآیند توسعه محسوب می‌شوند.

ارتباط بین عوامل اجتماعی-فرهنگی و جاذبه‌های گردشگری ($r = 0.36$) نیز قابل توجه است و نشان می‌دهد که توجه به ارزش‌های فرهنگی، رفتار با گردشگران و ارتقای هویت محلی می‌تواند نقش مهمی در افزایش جذابیت گردشگری منطقه ایفا کند. در نهایت، تمامی متغیرها با متغیر اصلی یعنی توسعه اقتصادی دارای رابطه مثبت و معنادار هستند؛ هرچند شدت این رابطه‌ها متفاوت است. بالاترین همبستگی توسعه اقتصادی با امکانات و زیرساخت‌ها ($r = 0.27$) به دست آمده که بیانگر نقش حیاتی توسعه زیرساختی در رشد اقتصادی مناطق ساحلی است. پس از آن، جاذبه‌های گردشگری ($r = 0.11$)، نیروی انسانی-مدیریت ($r = 0.14$)، و عوامل اجتماعی-فرهنگی ($r = 0.05$) در رتبه‌های بعدی قرار دارند.

در پایان جمع‌بندی نهایی در ارتباط با یافته‌های جدول شماره (۲) به‌وضوح نشان می‌دهند که توسعه اقتصاد شهرهای دریامحور (نظیر فرح‌آباد ساری) یک پدیده چندبعدی است که از تعامل متقابل مؤلفه‌هایی چون زیرساخت، منابع انسانی، جاذبه‌های طبیعی و عوامل اجتماعی-فرهنگی تأثیر می‌پذیرد. از منظر سیاست‌گذاری، تقویت هم‌زمان این مؤلفه‌ها به جای تمرکز صرف بر یک بُعد، رویکردی اثربخش‌تر برای دستیابی به توسعه پایدار گردشگری ورزش‌های ساحلی و آبی خواهد بود.

در راستای پرسش پژوهش «آیا بین توسعه اقتصاد شهرهای دریامحور و گردشگری ورزش‌های ساحلی و آبی برآزش وجود دارد؟»، جهت پاسخگویی به آن و در راستای بررسی همبستگی چندگانه بین متغیرهای پیش‌بین و متغیر ملاک از آزمون رگرسیون چندگانه به روش همزمان استفاده شده است. زیرا تأثیر چند متغیر مستقل را همزمان بر متغیر وابسته بررسی کرده و رابطه آن را نیز مشخص می‌کند. نتایج مربوط به آزمون به شرح زیر می‌باشد.

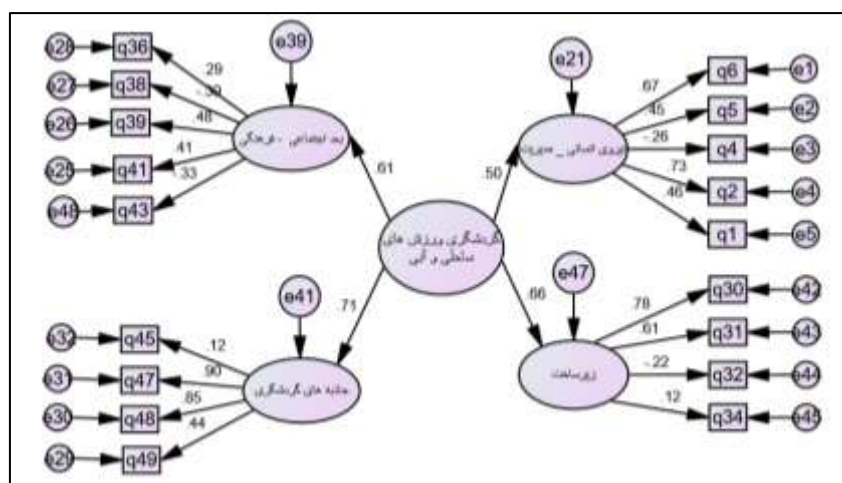
جدول ۳: نتایج آزمون رگرسیون چندگانه

متغیر مستقل	ضرایب رگرسیون	انحراف استاندارد	استاندارد شده ضریب بتای	آماره آزمون	سطح معناداری	همبستگی		
						مرتبه صفر	تفکیکی	نیمه تفکیکی
مقدار ثابت	۲۹.۴۱۹	۳.۵۱	-	۱۱.۷۴۶	۰.۰۰۰	-	-	-
جاذبه‌های گردشگری	۴.۶۵	۰.۱۱۲	۰.۵۸۳	۶.۲۷۱	۰.۰۰۹	۰.۴۶۰	۰.۳۶۲	۰.۳۸۲
امکانات و زیر ساخت‌ها	۴.۳۸	۰.۱۵۵	۰.۴۶۱	۴.۶۳۵	۰.۰۰۱	۰.۱۲۵	۰.۰۸۸	۰.۰۷۴
نیروی انسانی- مدیریت	۳.۰۷	۰.۱۲۴	۰.۴۹۲	۵.۲۱۸	۰.۰۰۰	۰.۳۴۸	۰.۲۷۰	۰.۱۳۶
اجتماعی- فرهنگی	۳.۲۲	۰.۱۹۱	۰.۳۷۷	۴.۱۸۲	۰.۰۰۷	۰.۲۶۵	۰.۱۷۲	۰.۱۴۵

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۴

نتایج جدول (۳)، نشان می‌دهد که بین مقدار ثابت و سایر متغیرهای مستقل رابطه معناداری وجود دارد و در واقع این رابطه قوی می‌باشد. بنابراین با توجه به موارد گفته شده و سطح معناداری که کمتر از ۰/۰۵ است می‌توان رابطه مثبت و معنادار بین توسعه اقتصاد شهرهای دریامحور و متغیرهای گردشگری ورزش‌های ساحلی و آبی در منطقه فرح‌آباد ساری را تأیید کرد.

نتایج رگرسیون چندگانه نشان داد که تمامی متغیرهای مستقل شامل جاذبه‌های گردشگری، امکانات و زیرساخت‌ها، نیروی انسانی و مدیریت، و مؤلفه‌های اجتماعی- فرهنگی تأثیر مثبت و معناداری بر توسعه اقتصادی شهرهای دریامحور دارند. در این میان، جاذبه‌های گردشگری با بالاترین ضریب تأثیر ($\beta = 0.583$) بیشترین نقش را ایفا می‌کند، که بیانگر اهمیت منابع طبیعی مانند ساحل، جنگل و مناظر بکر در جذب گردشگر است. نیروی انسانی متخصص و مدیریت کارآمد نیز با ضریب $\beta = 0.492$ نقش مهمی در افزایش کیفیت خدمات گردشگری دارد. زیرساخت‌های اقامتی و خدماتی ($\beta = 0.461$) و عوامل اجتماعی- فرهنگی مانند رضایت و تعامل گردشگر با جامعه محلی نیز اثرگذار بوده‌اند. در مجموع، یافته‌ها نشان می‌دهد که توسعه اقتصاد مناطق ساحلی نیازمند توجه هم‌زمان به منابع طبیعی، زیرساخت، نیروی انسانی و فرهنگ محلی است، و هیچ‌یک به‌تنهایی تضمین‌کننده توسعه پایدار نیست. نتایج دقیق حاصل از پرسش پژوهش در شکل (۲) و جدول شماره (۴)، آورده شده است.

شکل ۲. مدل نهایی ابعاد گردشگری ساحلی در منطقه فرح‌آباد ساری (منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۴)

همچنین در جدول شماره (۴)، متغیرهای مورد استفاده در مدل سازی ساختاری و مقادیر غیر استاندارد، خطای معیار، نسبت

بحرانی و سطح پوشش (P) نشان داده شده است. نتایج جدول حاکی از آن است که کلیه پارامترهای لامداری دارای تفاوت معناداری با مقادیر صفر می‌باشند (مقدار P) در کلیه روابط فوق کمتر از ۰/۰۵ است که نشان می‌دهد کلیه روابط موجود در مدل مورد حمایت داده‌های تجربی قرار گرفته است.

جدول ۴: رگرسیون وزنی مدل پیش فرض

شاخص‌ها	متغیر	اختصار	تخمین غیراستاندارد	خطای معیار	نسبت بحرانی	P	نتیجه
مدیریت و نیروی انسانی	Q1	وجود افراد متخصص و مربیان در حوزه ورزش‌های آبی و ساحل	۴۸۳/	۰/۰۶۹	۷/۰۲۱	***	تأیید
	Q2	وجود دانش آموختگان علوم ورزشی	۷۰۶/	۰/۰۷۰	۱۰/۱۳۳	***	تأیید
	Q4	حضور پیشکسوتان و افراد با تجربه	-۲۱۸/	۰/۰۶۵	-۳/۳۳۶	***	رد
	Q5	وجود امدادگران و ناجیان غریق	۵۲۳/	۰/۰۶۵	۸/۰۷۷	***	تأیید
	Q6	وجود ورزشکاران و قهرمانان بومی شهرستان	۱/۰۰۰	-	-		
	Q30	دسترسی به مراکز تجاری و خرید	۵/۵۷۰	۲/۸۵۰	۱/۹۵۴	۰/۰۴۹	تأیید
زیرساخت	Q31	دسترسی به هتل‌ها و اقامتگاه‌های مناسب	۳/۷۲۸	۱/۹۲۱	۱/۹۴۰	۰/۰۴۵	تأیید
	Q32	وجود آکادمی‌های ورزشی	-۱/۶۸۵	۱/۹۷۸	-۱/۷۲۳	۰/۰۴۰	تأیید
	Q34	وجود بخش خصوصی فعال	۱/۰۰۰	-	-	۰/۰۰۳	
	Q45	رفتار مناسب با گردشگران	۲۲۲/	۰/۰۶۲	۳/۵۹۸	***	تأیید
بعد اجتماعی - فرهنگی	Q47	جلب رضایت گردشگران	۱/۲۱۷	۰/۰۹۲	۱۳/۲۸۰	***	تأیید
	Q48	تأمین نیازهای فرهنگی گردشگران	۱/۱۳۱	۰/۰۸۸	۱۲/۹۱۱	***	تأیید
	Q49	حفظ هویت محلی	۱/۰۰۰	-	-		
جاذبه‌های گردشگری	Q36	قدمت تاریخی شهر ساری	۱/۰۰۰	-	-		
	Q38	محیط زیست و هوای مطلوب	-۱/۶۳۲	۰/۵۲۶	-۳/۱۰۳	۰/۰۰۲	تأیید
	Q39	برخورداری از جاذبه‌های گردشگری متنوع	۲/۰۷۷	۰/۵۹۰	۳/۵۲۳	***	تأیید
	Q41	نزدیکی به دریا، ساحل و جنگل	۱/۶۵۲	۰/۵۲۴	۳/۱۵۱	۰/۰۰۲	تأیید
	Q43	ورزش‌های بومی و سنتی	-۱/۵۴۵	۰/۵۲۷	-۲/۹۳۲	۰/۰۰۳	تأیید

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۴

پس از بررسی معناداری پارامترها به مقدار صفر به ارزیابی مدل نهایی پژوهش توسط شاخص برازش پرداخته می‌شود. در جدول شماره (۵) شاخص اصلی برازش مدل نشان می‌دهد که داده‌های پژوهش به خوبی توانسته‌اند مدل مفهومی پژوهش را نمایندگی کنند.

جدول ۵. شاخص نیکویی برازش

مدل	NPAP	CMIN	CMIN/DF	RMSEA	PGFI	DF	P
اصلی	۷۴	۹۵۲/۸۳۷	۱/۹۵۷	۰/۰۶۹	۰/۶۷۵	۴۸۷	۰/۰۰۰
وضعیت برازش	مناسب	مناسب	مناسب	قابل قبول	مناسب	مناسب	مناسب

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۴

با توجه به نتایج به دست آمده از بخش یافته‌های پژوهش حاضر، در ارتباط با شاخص جاذبه‌های گردشگری نزدیکی به دریا، ساحل و جنگل بیشترین میانگین را به خود اختصاص داده است. این نتیجه نشان‌دهنده اهمیت بالا و جذابیت نزدیکی به منابع طبیعی مانند دریا، ساحل و جنگل برای گردشگران است. این منابع طبیعی محیطی آرام و زیبا فراهم می‌کنند که به‌طورمستقیم بر جذب گردشگران تأثیر می‌گذارد. همچنین متغیر محیط زیست و هوای مطلوب کمترین میانگین را به خود اختصاص داده است که این نتیجه نشان‌دهنده نگرانی کمتر گردشگران نسبت به محیط زیست و کیفیت هوا است. این امر ممکن است به‌دلیل عدم

آگاهی یا توجه کمتر به مسائل محیط زیستی در مقایسه با جاذبه‌های طبیعی مشهود مانند دریا و ساحل باشد. در ارتباط با شاخص امکانات و زیرساخت‌ها، بیشترین میانگین: متعلق به دسترسی به هتل‌ها و اقامتگاه‌های مناسب می‌باشد که این نتیجه بیانگر اهمیت بالای وجود هتل‌ها و اقامتگاه‌های مناسب برای گردشگران است. گردشگران به دنبال اقامت راحت و مناسب هستند که تأثیر مستقیم بر تجربه کلی آن‌ها از سفر دارد. کمترین میانگین نیز متعلق به مؤلفه دسترسی به مراکز تجاری و خرید می‌باشد که نشان دهنده است این امر که شاید گردشگران بیشتر به دنبال تجربه طبیعت و ورزش‌های ساحلی و آبی هستند تا خرید و تجارت. در ارتباط با شاخص نیروی انسانی و مدیریت؛ بیشترین میانگین متعلق به مؤلفه وجود افراد متخصص و مربیان در حوزه ورزش‌های آبی و ساحلی می‌باشد که این نتیجه نشان‌دهنده اهمیت بالای حضور مربیان و افراد متخصص در حوزه ورزش‌های آبی و ساحلی است. وجود افراد ماهر و مجرب در این زمینه باعث ارتقاء کیفیت تجربه گردشگران و اطمینان خاطر آن‌ها از ایمنی و یادگیری می‌شود. همچنین کمترین میانگین متعلق به مؤلفه وجود امدادگران و ناجیان غریق می‌باشد که این نتیجه ممکن است نشان‌دهنده کمبود یا اهمیت کمتر این افراد در نظر گردشگران باشد. شاید نیاز به افزایش آگاهی و تأکید بر اهمیت حضور امدادگران و ناجیان غریق برای ایمنی بیشتر باشد.

در ارتباط با شاخص اجتماعی- فرهنگی نیز بیشترین میانگین متعلق به مؤلفه جلب رضایت گردشگران می‌باشد. این نتیجه نشان‌دهنده اهمیت بالای جلب رضایت گردشگران است. رضایت گردشگران مستقیماً بر بازگشت مجدد آن‌ها و توصیه به دیگران تأثیر می‌گذارد که می‌تواند به توسعه پایدار گردشگری کمک کند. کمترین میانگین نیز متعلق به مؤلفه توسعه فرهنگ بومی است. این نتیجه بیانگر توجه کمتر به توسعه و ترویج فرهنگ بومی در برنامه‌ریزی‌های گردشگری است. باید برنامه‌هایی برای افزایش آگاهی و جذب گردشگران به فرهنگ بومی منطقه تدوین شود تا هم گردشگران از این بعد فرهنگی بهره‌مند شوند و هم جامعه محلی از منافع آن برخوردار گردد.

همچنین در ارتباط با تحلیل نتایج آزمون تی و مدل‌سازی معادلات ساختاری، نتایج نشان می‌دهند که شاخص‌های مدیریت و نیروی انسانی، زیرساخت، بعد اجتماعی- فرهنگی و شاخص جاذبه‌های گردشگری بر گردشگری ساحلی در منطقه فرح‌آباد ساری ارتباط معنادار و تأثیر مثبتی دارند. و این امر به توسعه پایدار و ارتقاء اقتصاد محلی کمک شایانی خواهد کرد. بنابراین نتایج مدل‌سازی معادلات ساختاری تأثیرات مستقیم و غیرمستقیم شاخص‌های مختلف بر توسعه گردشگری ساحلی را تأیید می‌کند. در ارتباط با تحلیل و تبیین نتایج به‌دست آمده: نتایج نشان می‌دهند که شاخص‌های مدیریت و نیروی انسانی تأثیر معنادار و مثبتی بر گردشگری ساحلی در منطقه فرح‌آباد ساری دارند. این به معنای اهمیت بالای مدیریت کارآمد و وجود نیروی انسانی متخصص در ارتقاء کیفیت خدمات گردشگری و افزایش جذب گردشگران است. برنامه‌ریزی دقیق، آموزش‌های مداوم، و استخدام نیروی انسانی ماهر می‌تواند تأثیر مثبتی بر توسعه گردشگری ساحلی داشته باشد.

نتایج نشان داد که زیرساخت‌های مناسب نیز تأثیر معنادار و مثبتی بر گردشگری ساحلی دارند. وجود زیرساخت‌های کافی و مناسب مانند هتل‌ها، اقامتگاه‌ها، رستوران‌ها، و امکانات تفریحی و رفاهی می‌تواند تجربه گردشگران را بهبود بخشد و مدت اقامت آن‌ها را افزایش دهد. این امر به نوبه خود منجر به افزایش درآمدهای اقتصادی و توسعه پایدار منطقه می‌شود. همچنین نتایج نشان داد که بعد اجتماعی- فرهنگی نیز تأثیر معنادار و مثبتی بر گردشگری ساحلی دارد. توسعه تعاملات اجتماعی و فرهنگی، جلب رضایت گردشگران، و ترویج فرهنگ بومی از عوامل مهم در جذب گردشگران است. تجربه فرهنگی غنی و متنوع می‌تواند یکی از جذابیت‌های اصلی برای گردشگران باشد که موجب افزایش بازدیدها و ایجاد ارتباطات مثبت بین گردشگران و جامعه محلی می‌شود. در ارتباط با شاخص جاذبه‌های گردشگری نتایج آزمون نشان داد که جاذبه‌های گردشگری نیز تأثیر معنادار و مثبتی بر گردشگری ساحلی دارند. جاذبه‌های طبیعی و تاریخی، مناظر زیبا و فضاهای باز مانند دریا، ساحل و جنگل از عوامل اصلی جذب گردشگران هستند. توجه به حفظ و بهبود این جاذبه‌ها می‌تواند نقش مهمی در توسعه گردشگری ساحلی داشته باشد.

مقایسه نتایج به‌دست آمده با یافته‌های دیگر پژوهش‌های مشابه و نوآوری پژوهش حاضر:

نتایج به‌دست‌آمده از این پژوهش نشان داد که شاخص‌هایی چون جاذبه‌های گردشگری، زیرساخت‌های گردشگری، مدیریت و نیروی انسانی متخصص، و ابعاد اجتماعی- فرهنگی، تأثیر معنادار و مستقیمی بر توسعه اقتصاد شهرهای دریامحور با رویکرد گردشگری ورزش‌های ساحلی و آبی دارند. این یافته‌ها با نتایج پژوهش‌های پیشین هم‌راستا بوده اما در عین حال نوآوری‌هایی نیز

در آن مشهود است. برای نمونه، یافته‌های پژوهش سایبانی و همکاران (۱۴۰۰) نیز نشان می‌دهد که مؤلفه‌هایی مانند زیرساخت‌ها، روابط عمومی، مدیریت و عوامل اجتماعی-فرهنگی در توسعه گردشگری ورزش‌های ساحلی نقش بسزایی دارند. همچنین، پژوهش عابدی و همکاران (۱۴۰۰) تأکید دارد که زیرساخت‌های ناکافی و مدیریت ناکارآمد مهم‌ترین موانع توسعه گردشگری ساحلی در ایران محسوب می‌شوند. در پژوهش حاضر نیز زیرساخت‌های اقامتی، خدماتی و حمل‌ونقل، از مؤلفه‌های کلیدی مؤثر بر توسعه اقتصادی نواحی دریامحور تشخیص داده شده‌اند، که این امر هم‌راستا با نتایج مطالعات فوق است. از سوی دیگر، پژوهش رضائی و همکاران (۱۴۰۱) در بندر چابهار، تأکید ویژه‌ای بر نقش سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی در توسعه اقتصادی مبتنی بر گردشگری ورزشی دارد. در حالی که پژوهش حاضر علاوه بر سرمایه‌گذاری، نقش منابع انسانی بومی متخصص، فرهنگ بومی، و جذابیت‌های طبیعی نظیر نزدیکی به ساحل و جنگل را نیز به‌طور هم‌زمان به‌عنوان عوامل مؤثر در توسعه اقتصاد ساحلی مورد بررسی قرار داده است. این جامع‌نگری نسبت به سایر پژوهش‌های داخلی، نقطه تمایز و نوآوری پژوهش حاضر محسوب می‌شود.

در میان مطالعات بین‌المللی، پژوهش ویدیا نینگسیه و همکاران (۲۰۲۳) نشان می‌دهد که برگزاری رویدادهای بین‌المللی مانند مسابقات قایقرانی، موجب توسعه اقتصادی و افزایش تاب‌آوری شهری در نواحی ساحلی اندونزی شده است. پژوهش حاضر نیز با تأکید بر نقش ورزش‌های بومی و سنتی در کنار ورزش‌های مدرن، رویکرد تلفیقی بومی-جهانی را به گردشگری ورزشی معرفی می‌کند که می‌تواند به ایجاد هویت گردشگری منطقه‌ای منحصربه‌فرد کمک کند. همچنین یافته‌های پژوهش مرفولاکی و همکاران (۲۰۲۳) در خصوص ادغام گردشگری ورزشی در توسعه پایدار مقصد، در پژوهش حاضر نیز مورد توجه قرار گرفته است. در این تحقیق، علاوه بر شاخص‌های اقتصادی، به ابعاد فرهنگی و اجتماعی، همچون جلب رضایت گردشگران، توسعه تعاملات فرهنگی و حفظ هویت بومی نیز پرداخته شده است.

در نهایت، نوآوری اصلی پژوهش حاضر در چند بُعد قابل شناسایی است: نخست، تمرکز بر فرح‌آباد ساری به‌عنوان منطقه‌ای کمتر بررسی‌شده در مطالعات علمی با وجود ظرفیت‌های بالای طبیعی و گردشگری؛ دوم، بررسی هم‌زمان مؤلفه‌های اقتصادی، فرهنگی، زیرساختی، و انسانی با رویکردی ساختاری-مدلی؛ و سوم، به‌کارگیری روش‌های آماری پیشرفته چون مدل‌یابی معادلات ساختاری و تحلیل عاملی تأییدی برای شناخت روابط بین متغیرها. این عوامل موجب شده‌اند تا پژوهش حاضر نسبت به سایر مطالعات مشابه از جامعیت نظری و روش‌شناختی بیشتری برخوردار باشد.

۵. نتیجه‌گیری

ایران با دارا بودن منابع طبیعی فراوان و چشم‌اندازهای زیبا، به‌ویژه در نوار ساحلی شمالی خود، پتانسیل بسیار بالایی برای توسعه گردشگری ورزش‌های آبی و ساحلی دارد. باریکه ساحلی مازندران، با دارا بودن سواحل آبی دریای خزر و مناظر طبیعی زیبا، می‌تواند به‌عنوان یک مقصد گردشگری مهم و جذاب برای ورزش‌های آبی و ساحلی مطرح شود. استان مازندران با توجه به موقعیت جغرافیایی خود و دسترسی آسان به آب‌های دریای خزر، دارای ظرفیت‌های بالقوه‌ای برای توسعه گردشگری ورزش‌های آبی است. جاذبه‌های طبیعی مانند دریا، ساحل و جنگل‌های زیبا، به همراه وجود زیرساخت‌های مناسب و نیروی انسانی متخصص، می‌توانند مازندران را به یکی از مقاصد برتر گردشگری ورزشی در ایران تبدیل کنند. از این رو هدف پژوهش حاضر شناسایی عوامل مؤثر بر توسعه اقتصاد شهرهای دریامحور با رویکرد گردشگری ورزش‌های ساحلی و آبی در منطقه فرح‌آباد ساری می‌باشد. بررسی‌های انجام شده در این تحقیق نشان می‌دهد که توسعه گردشگری ورزش‌های ساحلی و آبی می‌تواند تأثیر چشمگیری بر اقتصاد شهرهای دریامحور داشته باشد. نتایج تحقیق بر روی منطقه فرح‌آباد ساری نشان‌دهنده این است که جاذبه‌های گردشگری، زیرساخت‌ها، نیروی انسانی و مدیریت، و ابعاد اجتماعی-فرهنگی همگی نقش مهمی در جذب گردشگران و توسعه پایدار منطقه دارند. بهبود و تقویت این عوامل می‌تواند تجربه گردشگران را بهبود بخشد و موجب افزایش تعداد گردشگران و طول مدت اقامت آن‌ها در منطقه شود. توسعه زیرساخت‌های اقامتی، رفاهی و تفریحی مانند هتل‌ها، اقامتگاه‌ها، رستوران‌ها و امکانات ورزشی می‌تواند به جذب بیشتر گردشگران کمک کند. همچنین، آموزش و توانمندسازی نیروی انسانی در حوزه مدیریت و ارائه خدمات گردشگری می‌تواند نقش مهمی در افزایش کیفیت خدمات و رضایت گردشگران ایفا کند. بعد اجتماعی-فرهنگی نیز نقش مهمی در توسعه گردشگری ورزشی دارد. ترویج فرهنگ بومی، جلب رضایت گردشگران و ایجاد تعاملات مثبت بین گردشگران و جامعه

محلی می‌تواند به توسعه پایدار گردشگری و ارتقاء اقتصاد محلی کمک کند. برنامه‌های فرهنگی و هنری، معرفی فرهنگ و سنت‌های محلی به گردشگران و ایجاد فضاهای تعاملی می‌تواند تجربه‌ای منحصر به فرد و غنی برای گردشگران فراهم کند. بنابراین در یک جمع بندی کلی باید اذهان داشت که جاذبه‌های گردشگری ورزشی مانند سواحل آبی دریای خزر دارای ظرفیت‌های بالایی در صنعت توریسم هستند. ایران با دارا بودن سواحل دریای خزر و زیبایی‌های طبیعی منحصر به فرد می‌تواند به یکی از مقاصد برتر گردشگری ورزشی در جهان تبدیل شود. برای دستیابی به این هدف، نیاز است تا برنامه‌ریزی‌های دقیق و مدون برای توسعه زیرساخت‌ها، آموزش نیروی انسانی، حفاظت از محیط زیست و ترویج فرهنگ بومی انجام شود. همچنین در رابطه با ارتباط میان توسعه اقتصاد شهرهای دریامحور و گردشگری ورزش‌های ساحلی و آبی در منطقه فرح‌آباد ساری، می‌توان به نتایج زیر اشاره کرد:

نخست، توسعه گردشگری ساحلی و آبی نقش مستقیمی در بهبود شاخص‌های اقتصادی شهرهای دریامحور ایفا می‌کند. افزایش اشتغال، رشد درآمدهای محلی و تحریک فعالیت‌های وابسته به گردشگری نظیر خدمات، حمل‌ونقل، رستوران‌داری و تولید صنایع دستی، از جمله پیامدهای مثبت این نوع گردشگری در منطقه مورد مطالعه بوده است.

دوم، زیرساخت‌های گردشگری به‌عنوان یکی از ارکان کلیدی توسعه اقتصادی در مناطق ساحلی مطرح است. یافته‌های تحقیق نشان داد که بهبود کیفیت زیرساخت‌ها، به‌ویژه امکانات اقامتی، خدمات حمل‌ونقل، دسترسی به مراکز خرید و تجهیزات ورزشی، می‌تواند زمینه‌ساز افزایش جذب گردشگر، طولانی‌تر شدن مدت اقامت و رضایتمندی بیشتر گردشگران شود؛ عواملی که در نهایت تأثیر مثبتی بر پویایی اقتصادی منطقه خواهند داشت.

سوم، از منظر فرهنگی و اجتماعی، گردشگری ورزشی در نواحی ساحلی بستری برای تعاملات بین‌فرهنگی و تقویت سرمایه اجتماعی جوامع محلی فراهم می‌سازد. این نوع گردشگری می‌تواند به ارتقاء هویت بومی، ترویج فرهنگ محلی و تحکیم پیوند میان گردشگران و جامعه میزبان کمک کند؛ که خود عاملی مهم در توسعه پایدار شهری و منطقه‌ای به‌شمار می‌آید. با این حال، نباید از نظر دور داشت که توسعه این نوع گردشگری با چالش‌هایی نیز همراه است. افزایش حجم سفر و تردد در نواحی ساحلی، تهدیدهای زیست‌محیطی، افزایش ترافیک، فشار بر منابع محلی و رشد هزینه‌های زندگی از جمله پیامدهای منفی هستند که در صورت عدم مدیریت صحیح، می‌توانند پایداری توسعه گردشگری و رفاه جامعه میزبان را با مشکل مواجه کنند.

در مجموع، یافته‌های این تحقیق نشان می‌دهد که گردشگری ورزش‌های ساحلی و آبی از ظرفیت بالایی برای تبدیل شدن به موتور محرک توسعه اقتصادی و اجتماعی شهرهای دریامحور برخوردار است. منطقه فرح‌آباد ساری، به‌دلیل موقعیت جغرافیایی مطلوب، منابع طبیعی متنوع و وجود زمینه‌های لازم برای ورزش‌های آبی، می‌تواند به یکی از مقاصد اصلی گردشگری ورزشی کشور بدل شود. بر این اساس، پیشنهاد می‌شود مسئولان و سیاست‌گذاران حوزه گردشگری با تکیه بر نتایج این پژوهش، در راستای تدوین سیاست‌ها، تقویت زیرساخت‌ها، آموزش نیروی انسانی و حفاظت از محیط زیست، برنامه‌ریزی منسجم و بلندمدتی برای توسعه پایدار گردشگری ورزشی در استان مازندران طراحی و اجرا کنند.

۶. حامیان پژوهش

این پژوهش حامی مالی و معنوی نداشته است.

۷. مشارکت نویسندگان

نویسندگان در تمام مراحل و بخش‌های انجام شده سهم برابر داشته‌اند.

۸. تعارض منافع

نویسندگان اعلام می‌کنند که هیچ گونه تضاد منافی ندارند.

۹. تقدیر و تشکر

نویسندگان بدینوسیله از همه کسانی که به نوعی در انجام این پژوهش یاری رسانده اند قدردانی می نمایند.

منابع

- آریان کیا، مصطفی (۱۴۰۲). ارزیابی توان گردشگری روستای تاریخی سیف‌آباد قدیم شهرستان کازرون در راستای توسعه و ارتقای گردشگری پایدار، *جغرافیا و روابط انسانی*، ۱۶(۱)، صص. ۲۴۱-۲۱۹.
- آریان کیا، مصطفی، رضایی کلاکی، فاطمه و قربان‌زاده‌زعفرانی، سیده‌زلیخا (۱۴۰۲). سطح‌بندی و ارتقای شاخص‌های کمی و کارکرد سکونت در راستای برنامه‌ریزی راهبردی و پایداری مسکن شهری (مورد مطالعه: محله ارامنه منطقه ۷ شهرداری تهران)، *اقتصاد و برنامه‌ریزی شهری*، ۳۴(۳)، صص. ۱۴۱-۱۱۸.
- ادیبی، بهناز و ایلانلو، مریم (۱۳۹۹). سنجش و ارزیابی کیفیت ذهنی زندگی در شهرهای ساحلی (مطالعه موردی: بندر امام خمینی)، *مطالعات جغرافیایی نواحی ساحلی*، ۱۱(۱)، صص. ۸۹-۱۱۲.
- پوراحمد، احمد، زیاری، کرامت‌اله، فرهودی، رحمت‌اله، زنگنه شهرکی، سعید و لدنی، عباس (۱۴۰۲). مدیریت یکپارچه نواحی ساحلی با رویکرد حکمروایی خوب (نمونه موردی: جزیره کیش)، *تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی*، ۲۳(۶۸)، صص. ۲۷۷-۲۵۹.
- تابش، سعید، رحمانی گرجی، محدثه، نصرالله‌زاده، فاطمه و دوستی، مرتضی (۱۳۹۸). شناسایی فرصت‌ها و بهره‌گیری از آنها در جهت توسعه‌ی ورزش‌های آبی و ساحلی شهرستان بابلسر، *علوم و فنون دریایی*، ۱۸(۳)، صص. ۶۰-۴۳.
- حسنیان، راضیه (۱۴۰۱). بررسی عوامل مؤثر در توسعه ورزش‌های ساحلی بر گردشگری سواحل مکران (مطالعه موردی: چابهار)، هشتمین همایش ملی علوم ورزشی و تربیت بدنی ایران. تهران.
- درویشی، ابوالفضل، دوستی، مرتضی و باقریان، بهزاد (۱۳۹۸). موانع سیاسی توسعه گردشگری ورزش‌های ساحلی استان مازندران، *علوم و فنون دریایی*، ۱۸(۱)، صص. ۲۴-۱۰.
- رحمانی، محدثه و دوستی، مرتضی (۱۴۰۰). مدل‌سازی رابطه ادراک کیفیت خدمات با رضایتمندی و تمایل به بازگشت به سواحل دریای خزر (مطالعه موردی: المپید ورزش‌های آبی و ساحلی بابلسر)، *آموزش علوم دریایی*، ۸(۲۴)، صص. ۴۴-۳۵.
- رضائی، مرتضی، حاجی‌پور، حجت و اویسی کهخا، رضا (۱۴۰۱). تبیین تأثیرات گردشگری ورزش ساحلی در اقتصاد شهر چابهار، اولین همایش ملی مدیریت ورزشی با رویکرد سلامت سازمانی. اردبیل.
- رورده، همت‌اله، منصوری، میلاد و صفرراد، طاهر (۱۴۰۳). واکاوی تأثیر گسترش شهری بر تغییرات مکانی جزیره‌ی حرارتی شهر ساری، *مطالعات ساختار و کارکرد شهری*، ۱۱(۳۸)، صص. ۲۱۵-۲۴۰.
- زیاری، کرامت‌اله، رضوانی، محمدرضا و فردوسی، سجاد (۱۳۹۹). تعیین ظرفیت تحمل فیزیکی-اکولوژیکی گردشگری ساحلی و تأثیرپذیری آن از میزان رضایتمندی گردشگران (مطالعه موردی: بندر گز)، *علوم و تکنولوژی محیط زیست*، ۲۲(۶)، صص. ۲۰۲-۱۸۹.
- زیای، کرامت‌اله و رضوی، سیده معصومه (۱۴۰۲). توسعه منطقه‌ای دریامحور با تأکید بر توسعه فضاها و اماکن ورزشی، شهر (مورد مطالعه: بندر انزلی)، دهمین کنفرانس ملی و سومین کنفرانس بین‌المللی برنامه‌ریزی شهری مدیریت شهری. مشهد.
- سایبانی، حمیدرضا، رضایی سرخابی، فیروزه و سوادی، مهدی (۱۴۰۱). تدوین مدل مدیریت مقصد گردشگری با تأکید بر ورزش‌های ساحلی (مطالعه موردی: شهرهای ساحلی هرمزگان)، *مجله گردشگری شهری*، ۱۹(۱)، صص. ۳۱-۱۷.
- سایبانی، حمیدرضا، رضایی سرخابی، فیروزه و سوادی، مهدی (۱۴۰۰). عوامل مؤثر در مدیریت توسعه گردشگری ورزشی با رویکرد ورزش‌های ساحلی در استان هرمزگان، *علوم ورزش*، ۱۳(۴۱)، صص. ۲۱۷-۲۰۱.
- سلیمی، مهدی، میرزایی، سمانه و رحیمی‌سرشبادرانی، قاسم (۱۴۰۲). آینده‌نگاری راهبردی کارآفرینی در صنعت ورزش ایران، مدیریت فرهنگ سازمانی، ۲۱(۱)، صص. ۷۴-۶۱.
- عابدی، محبوبه، فرزانه، فرزام، دوستی، مرتضی و هنرور، افشار (۱۴۰۰). موانع توسعه گردشگری ورزش‌های آبی-ساحلی در ایران، *مطالعات مدیریت گردشگری*، ۱۶(۵۴)، صص. ۲۳۴-۲۰۳.
- عاشوری، تقی، دوستی، مرتضی، رضوی، سیدمحمدحسین و حسینی، ابوالحسن (۱۴۰۱). شناسایی فرصت‌های کارآفرینانه در صنعت ورزش با رویکرد ورزش قهرمانی، *مطالعات راهبردی ورزش و جوانان*، ۲۱(۵۵)، صص. ۲۱۰-۱۸۳.
- غلامی، سارا، رستمی، یگانه و متولی، صدرالدین (۱۴۰۲). تحلیلی بر مؤلفه‌های ایمن سازی بافت فرسوده شهری با رویکرد اکولوژیک (مطالعه موردی: شهر ساری)، *مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی*، انتشار آنلاین از تاریخ ۲۳ دی ۱۴۰۲.
- کلاتنری، محسن و نظری، مریم (۱۴۰۲). بررسی عوامل مؤثر بر ردپای اکولوژیکی شهری ساری، *جغرافیا و برنامه‌ریزی محیطی*، ۳۴(۲)، صص.

۱۷-۳۶

گلستانی، علیرضا و زیارتی، مصطفی (۱۴۰۱). مروری بر مدیریت گردشگری با تأکید بر ورزش ساحلی در جنوب کشور، *مطالعات تربیت بدنی و علوم ورزشی*، ۷(۲)، صص. ۸-۱.

- Aghdash, V. M. (2023). Strategic alliances for the development of sport tourism products: the case of the Portuguese nautical stations (Doctoral dissertation).
- Carvache-Franco, M., Alvarez-Risco, A., Carvache-Franco, W., Carvache-Franco, O., Estrada-Merino, A., & Rosen, M. A. (2021). Coastal cities seen from loyalty and their tourist motivations: A study in Lima, Peru. *Sustainability*, 13(21), pp. 11575. <https://doi.org/10.3390/su132111575>
- Diakomihalis, M.N. (2007). Chapter 13 Greek Maritime Tourism: Evolution, Structures and Prospects. *Res. Transp. Econ*, 21, pp. 419-455.
- González-García, R. J., Martínez-Rico, G., Bañuls-Lapuerta, F., & Calabuig, F. (2022). Residents' perception of the impact of sports tourism on sustainable social development. *Sustainability*, 14(3), pp. 1232. <https://doi.org/10.3390/su14031232>
- Higham, J., & Hinch, T. (2018). Sport tourism development, Channel view publications, University of Central Lancashire, UK.
- Honey, M.; Krantz, D. (2007). Global Trends in Coastal Tourism; Center on Ecotourism and Sustainable Development: Washington, DC, USA.
- Kong, Y., & Liu, J. (2021). Sustainable port cities with coupling coordination and environmental efficiency. *Ocean & Coastal Management*, 205, 105534, pp. 1-13. <https://doi.org/10.1016/j.ocecoaman.2021.105534>
- Liu, Y., Lai, L., & Yuan, J. (2020). Research on Zhanjiang's Leisure Sports Tourism Development Strategy in Coastal Recreational Areas. *Journal of Coastal Research*, 111(SI), pp. 248-252. <https://doi.org/10.2112/JCR-SI111-044.1>
- Lloret, J., Gómez, S., Rocher, M., Carreño, A., San, J., & Inglés, E. (2023). The potential benefits of water sports for health and well-being in marine protected areas: A case study in the Mediterranean. *Annals of Leisure Research*, 26(4), pp. 601-627. <https://doi.org/10.1080/11745398.2021.2015412>
- Morfolaki, M., Myrovali, G., Kotoula, K. M., Karagiorgos, T., & Alexandris, K. (2023). Sport Tourism as Driving Force for Destinations' Sustainability. *Sustainability*, 15(3), pp. 2445. <https://doi.org/10.3390/su15032445>
- Orams, M.; Lueck, M. (2016). Coastal tourism. In *Encyclopedia of Tourism*; Jafari, J., Xiao, H., Eds.; Springer: Cham, Switzerland; pp. 157-158.
- Pittman, S. J., Rodwell, L. D., Shellock, R. J., Williams, M., Attrill, M. J., Bedford, J., ... & Rees, S. E. (2019). Marine parks for coastal cities: A concept for enhanced community well-being, prosperity and sustainable city living. *Marine Policy*, 103, pp. 160-171. <https://doi.org/10.1016/j.marpol.2019.02.012>
- Skaržauskienė, A., Labanauskaitė, D., & Timonina-Mickevičienė, A. (2022). Development of marina services in the context of sustainable water and coastal tourism. *Knowledge*, 2(4), pp. 652-662. <https://doi.org/10.3390/knowledge2040037>
- Tien, N. H., Trang, T. T. T., Diem, D. L., & Ngoc, P. B. (2021). Development of Tourism in South Central Coastal Provinces of Vietnam. *PalArch's Journal of Archaeology of Egypt/Egyptology*, 18(08), pp. 1408-1427.
- Wei, Q., & Zhao, Z. (2020). Research on evaluation of coastal city water sports tourism resources based on set pair analysis. *Journal of Coastal Research*, 115(SI), pp. 190-192. <https://doi.org/10.2112/JCR-SI115-059.1>
- Widianingsih, I., Abdillah, A., Herawati, E., Dewi, A. U., Miftah, A. Z., Adikancana, Q. M., ... & Sasmono, S. (2023). Sport tourism, regional development, and urban resilience: a focus on regional economic development in Lake Toba District, North Sumatra, Indonesia. *Sustainability*, 15(7), 5960. <https://doi.org/10.3390/su15075960>
- Yang, Y., Gong, Y., & Li, B. (2020). The development of marine sports tourism based on experience economy. *Journal of Coastal Research*, 112(SI), pp. 106-108. <https://doi.org/10.2112/JCR-SI112-031.1>
- Zhang, W., Chang, W. J., Zhu, Z. C., & Hui, Z. (2020). Landscape ecological risk assessment of Chinese coastal cities based on land use change. *Applied Geography*, 117, pp. 1-9. <https://doi.org/10.1016/j.apgeog.2020.102174>
- Zuo, Y., Chen, H., Pan, J., Si, Y., Law, R., & Zhang, M. (2021). Spatial distribution pattern and influencing factors of sports tourism resources in China. *ISPRS International Journal of Geo-Information*, 10(7), pp. 428. <https://doi.org/10.3390/ijgi10070428>

References:

- Abedi, M., Farzan, F., Doosti, M., & Honarvar, A. (2021). Barriers to the Development of Coastal and Water Sports Tourism in Iran, *Tourism Management Studies*, 16(54), pp. 234-203.[In Persian]
- Adibi, B., & Ilanlou, M. (2020). Measuring and Evaluating the Subjective Quality of Life in Coastal Cities (Case Study: Bandar Imam Khomeini). *Geographical Studies of Coastal Areas*, 1(1), pp. 89-112.[In Persian]

- Aghdash, V. M. (2023). Strategic alliances for the development of sport tourism products: the case of the Portuguese nautical stations (Doctoral dissertation).
- ArianKia, M. (2023). Assessment of the Tourism Potential of the Historic Village of Saifabad Ghadim in Kazeroon County for the Development and Promotion of Sustainable Tourism. *Geography and Human Relations*, 6(1), pp. 219-241.[In Persian]
- ArianKia, M., Rezaei Kalaki, F., & Ghorbanzadeh Zafarani, S.Z. (2023). Classification and Enhancement of Quantitative and Functional Housing Indicators for Strategic Planning and Urban Housing Sustainability (Case Study: Armenian Neighborhood, District 7, Tehran Municipality). *Urban Economics and Planning*, 4(3), pp. 118-141.[In Persian]
- Ashouri, T., Doosti, M., Rezavi, S.M.H., & Hosseini, A. (2022). Identifying Entrepreneurial Opportunities in the Sports Industry with a Focus on Competitive Sports, *Strategic Studies of Sports and Youth*, 21(55), pp. 210-183. [In Persian]
- Carvache-Franco, M., Alvarez-Risco, A., Carvache-Franco, W., Carvache-Franco, O., Estrada-Merino, A., & Rosen, M. A. (2021). Coastal cities seen from loyalty and their tourist motivations: A study in Lima, Peru. *Sustainability*, 13(21), pp. 11575. <https://doi.org/10.3390/su132111575>
- Darvishi, A., Doosti, M., & Bagherian, B. (2019). Political Barriers to the Development of Coastal Sports Tourism in Mazandaran Province. *Marine Science and Technology*, 18(1), pp. 10-24.[In Persian]
- Diakomihalis, M.N. (2007). Chapter 13 Greek Maritime Tourism: Evolution, Structures and Prospects. *Res. Transp. Econ*, 21, pp. 419-455.
- Gholami, S., Rostami, Y., & Motavalli, S. (2023). An Analysis of the Components of Safeguarding Dilapidated Urban Fabrics with an Ecological Approach (Case Study: Sari City), *Studies on Human Settlement Planning*, Online Publication as of January 13, 2024.[In Persian]
- Golestani, A., & Ziari, M. (2022). A Review of Tourism Management with an Emphasis on Coastal Sports in the Southern Region of the Country, *Physical Education and Sports Science Studies*, 7(2), pp. 8-1.[In Persian]
- González-García, R. J., Martínez-Rico, G., Bañuls-Lapuerta, F., & Calabuig, F. (2022). Residents' perception of the impact of sports tourism on sustainable social development. *Sustainability*, 14(3), pp. 1232. <https://doi.org/10.3390/su14031232>
- Higham, J., & Hinch, T. (2018). Sport tourism development, Channel view publications, University of Central Lancashire, UK.
- Honey, M.; Krantz, D. (2007). Global Trends in Coastal Tourism; Center on Ecotourism and Sustainable Development: Washington, DC, USA.
- Hosnian, R. (2022). Investigating the Factors Influencing the Development of Coastal Sports on Tourism in the Makran Coast (Case Study: Chabahar). *Eighth National Conference on Sports Sciences and Physical Education of Iran*, Tehran.[In Persian]
- Kalantari, M. & Nazari, M. (2023). Examining the Factors Affecting the Ecological Footprint of Sari City, *Geography and Environmental Planning*, 34(2), pp. 36-17.[In Persian]
- Kong, Y., & Liu, J. (2021). Sustainable port cities with coupling coordination and environmental efficiency. *Ocean & Coastal Management*, 205, 105534, pp. 1-13. <https://doi.org/10.1016/j.ocecoaman.2021.105534>
- Liu, Y., Lai, L., & Yuan, J. (2020). Research on Zhanjiang's Leisure Sports Tourism Development Strategy in Coastal Recreational Areas. *Journal of Coastal Research*, 111(SI), pp. 248-252. <https://doi.org/10.2112/JCR-SI111-044.1>
- Lloret, J., Gómez, S., Rocher, M., Carreño, A., San, J., & Inglés, E. (2023). The potential benefits of water sports for health and well-being in marine protected areas: A case study in the Mediterranean. *Annals of Leisure Research*, 26(4), pp. 601-627. <https://doi.org/10.1080/11745398.2021.2015412>
- Morfolaki, M., Myrovali, G., Kotoula, K. M., Karagiorgos, T., & Alexandris, K. (2023). Sport Tourism as Driving Force for Destinations' Sustainability. *Sustainability*, 15(3), pp. 2445. <https://doi.org/10.3390/su15032445>
- Orams, M.; Lueck, M. (2016). Coastal tourism. In *Encyclopedia of Tourism*; Jafari, J., Xiao, H., Eds.; Springer: Cham, Switzerland; pp. 157-158.
- Pittman, S. J., Rodwell, L. D., Shellock, R. J., Williams, M., Attrill, M. J., Bedford, J., ... & Rees, S. E. (2019). Marine parks for coastal cities: A concept for enhanced community well-being, prosperity and sustainable city living. *Marine Policy*, 103, pp. 160-171. <https://doi.org/10.1016/j.marpol.2019.02.012>
- Pourahmad, A., Ziari, Ke., Farhudi, R., Zangeneh Shahraki, S., & Ladani, A. (2023). Integrated Coastal Zone Management with a Good Governance Approach (Case Study: Kish Island). *Applied Research in Geographical Sciences*, 23(68), pp. 259-277.[In Persian]
- Rahmani, M., & Doosti, M. (2021). Modeling the Relationship Between Service Quality Perception, Satisfaction, and Willingness to Return to the Caspian Sea Coasts (Case Study: Babolsar Coastal and Water Sports Olympiad). *Marine Science Education*, 8(24), pp. 35-44.[In Persian]

- Rezaei, M., Hajipour, H., & Oveisi Khakha, R. (2022). Explaining the Impacts of Coastal Sports Tourism on the Economy of Chabahar City. *First National Conference on Sports Management with a Focus on Organizational Health*, Ardabil.[In Persian]
- Roudeh, H., Mansouri, M., & Safarrad, T. (2024). Analyzing the Impact of Urban Expansion on Spatial Changes of the Urban Heat Island in Sari City. *Studies of Urban Structure and Function*, 11(38), pp. 215-240.
- Salimi, M., Mirzaei, S., & Rahimi-Sershabadani, Q. (2023). Strategic Foresight of Entrepreneurship in the Sports Industry of Iran, *Organizational Culture Management*, 21(1), pp. 74-61.[In Persian]
- Sayabani, H.R., Rezaei-Sorkhayi, F., & Savady, M. (2021). Effective Factors in Managing Sports Tourism Development with a Focus on Coastal Sports in Hormozgan Province, *Sports Science*, 13(41), pp. 217-201.[In Persian]
- Sayabani, H.R., Rezaei-Sorkhayi, F., & Savady, M. (2022). Development of a Tourism Destination Management Model with Emphasis on Coastal Sports (Case Study: Coastal Cities of Hormozgan), *Urban Tourism Journal*, 9(1), pp. 31-17.[In Persian]
- Skaržauskienė, A., Labanauskaitė, D., & Timonina-Mickevičienė, A. (2022). Development of marina services in the context of sustainable water and coastal tourism. *Knowledge*, 2(4), pp. 652-662. <https://doi.org/10.3390/knowledge2040037>
- Tabesh, S., Rahmani Gerji, M., Nasrollahzadeh, F., & Doosti, M. (2019). Identifying and Utilizing Opportunities for the Development of Water and Coastal Sports in Babolsar County. *Marine Science and Technology*, 18(3), pp. 43-60.[In Persian]
- Tien, N. H., Trang, T. T. T., Diem, D. L., & Ngoc, P. B. (2021). Development of Tourism in South Central Coastal Provinces of Vietnam. *PalArch's Journal of Archaeology of Egypt/Egyptology*, 18(08), pp. 1408-1427.
- Wei, Q., & Zhao, Z. (2020). Research on evaluation of coastal city water sports tourism resources based on set pair analysis. *Journal of Coastal Research*, 115(SI), pp. 190-192. <https://doi.org/10.2112/JCR-SI115-059.1>
- Widianingsih, I., Abdillah, A., Herawati, E., Dewi, A. U., Miftah, A. Z., Adikancana, Q. M., ... & Sasmono, S. (2023). Sport tourism, regional development, and urban resilience: a focus on regional economic development in Lake Toba District, North Sumatra, Indonesia. *Sustainability*, 15(7), 5960. <https://doi.org/10.3390/su15075960>
- Yang, Y., Gong, Y., & Li, B. (2020). The development of marine sports tourism based on experience economy. *Journal of Coastal Research*, 112(SI), pp. 106-108. <https://doi.org/10.2112/JCR-SI112-031.1>
- Zhang, W., Chang, W. J., Zhu, Z. C., & Hui, Z. (2020). Landscape ecological risk assessment of Chinese coastal cities based on land use change. *Applied Geography*, 117, pp. 1-9. <https://doi.org/10.1016/j.apgeog.2020.102174>
- Ziaei, K., & Rezavi, S.M. (2023). Marine-based Regional Development with Emphasis on the Development of Sports Spaces and Venues, City (Case Study: Bandar Anzali), 10th National Conference and 3rd International Conference on Urban Planning and Urban Management. Mashhad.[In Persian]
- Ziari, K., Rezvani, M., & Ferdowsi, S. (2020). Determining the Physical-Ecological Carrying Capacity of Coastal Tourism and Its Relationship with Tourist Satisfaction Levels (Case Study: Bandar Gaz). *Environmental Science and Technology*, 22(6), pp. 189-202.[In Persian]
- Zuo, Y., Chen, H., Pan, J., Si, Y., Law, R., & Zhang, M. (2021). Spatial distribution pattern and influencing factors of sports tourism resources in China. *ISPRS International Journal of Geo-Information*, 10(7), pp. 428. <https://doi.org/10.3390/ijgi10070428>

نحوه استناد به این مقاله:

زیاری، کرامت الله و جلالی ارفزونی، سیده فائزه (۱۴۰۵). برنامه‌ریزی فضایی توسعه اقتصاد شهرهای دریامحور با رویکرد گردشگری ورزش‌های ساحلی و آبی (مورد مطالعه: فرح آباد ساری). *مطالعات جغرافیایی نواحی ساحلی*، ۲۱(۲)، ۶۸-۵۳. DOI: 10.22124/gscj.2026.29821.1346

Copyrights:

Copyright for this article is retained by the author(s), with publication rights granted to *Geographical studies of Coastal Areas Journal*. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

